

Розділ I. Державному вищому навчальному закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» – 75 років

Ігор Цепенда,

доктор політичних наук, професор,
ректор ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
(м. Івано-Франківськ)

Igor Tsependa,

Doctor of Political Science, Professor,
Rector of the Vasyl Stefanyk
Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk)

ТІ, ЩО ЙДУТЬ У ГОРИ, ТІ НЕОДМІННО ЗДОЛАЮТЬ

Розбудова національної системи освіти в сучасних умовах з урахуванням кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, історичних викликів XXI століття вимагає критичного осмислення досягнутого і зосередження зусиль та ресурсів на розв'язанні найбільш гострих проблем, які стримують розвиток, не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі.

Сучасний вищий навчальний заклад зобов'язаний бути тим середовищем, що не лише об'єднує в собі самі знання і засоби їх передачі та здобування, але і тим, яке максимально сприяє самовиробленню та розширенню духовно-інтелектуальних можливостей суспільства. Провідною формулою та змістом ідеології сучасного навчального закладу є визначення та усвідомлення тези, що поза наукою неможливі підготовка, навчання та формування сучасної освіченої людини, особистості та фахівця у кожній галузі людської діяльності.

Університетська освіта забезпечує якісне майбутнє країни шляхом формування нового покоління професіоналів, виробляє високоякісний людський (освіта, здоров'я) та соціальний (культура, загальні цінності, сильне громадянське суспільство) капітал. Сподіваємося, що освіта, здобута у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» стане для кожного його випускника, студента вагомим надбанням, людським капіталом, який виступає основним ресурсом, здатним забезпечити розвиток країни у постіндустріальну інформаційну епоху. Адже університет створює такий простір освіти, науки та культури у суспільстві, де не тільки відбувається передача знань, умінь та навичок молодому поколінню, формується світогляд, поведінка, але й закладається власне доля кожного випускника та майбутнього нашого суспільства.

Освітній простір університету повинен найбільш повно задовольняти не лише інтереси, потреби, запити зростаючої особистості, а й здійснювати її підготовку до життя у соціумі, сприяти формуванню в молодій людини свідомості громадянина, здатності до розуміння й сприйняття суспільних трансформацій, змін та їхніх наслідків, активної життєвої позиції у суспільних процесах.

Сьогодні самоідентифікація українців складає болючий іспит на справжність. Національна самобутність проявляється через збереження своєї культури, відродження історії, реформування освіти. Не залишилась осторонь цього процесу й науково-дослідницька діяльність українських учених, яка також проходить складне випробовування на самоідентичність та самодостатність.

Українці завжди пишалися освіченістю нації. Здобувати належну освіту є доброю і престижною традицією на Галичині.

У вебметричному рейтингу університетів світу («Webometrics ranking of world's universities»), представленому 21964 вишами, наш університет посів 3508 місце у світі, 1106 місце в Європі і 22 місце в Україні.

У проєкті «Топ-200 Україна» Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника зайняв 39 місце серед 200 університетів. Про це засвідчують неабияка популярність навчального закладу серед абітурієнтів, високий рейтинг наукових досліджень співробітників університету.

Цього року ми відзначаємо 75-ту річницю з дня його заснування. 1 березня 1940 року в м. Станіславі (тепер м. Івано-Франківськ) вперше відчинив двері для своїх студентів новий навчальний заклад – учительський інститут. Мабуть, тоді ніхто не міг уявити, що через 75 років (адже це мить в історії!) він перетвориться у форпост знань на Прикарпатті – поліфункціональний навчальний комплекс з потужною навчально-виробничою

базою, розгалуженою мережею філій, міцною соціальною інфраструктурою, професорсько-викладацьким колективом, понад 17 тисячами студентів.

Університет став сучасним і потужним навчально-науковим комплексом, який об'єднує 9 навчальних інститутів, 6 факультетів, 3 навчально-консультаційні центри, 1 коледж, 3 науково-дослідні інститути, 11 наукових лабораторій. Сьогодні навчально-виховну та наукову роботу на 80 кафедрах здійснюють 1003 штатні викладачі, у тому числі 108 докторів наук, професорів, 635 кандидатів наук, доцентів. Тут працюють 3 академіки державних галузевих академій наук України, 1 член-кореспондент НАН України, 1 член-кореспондент Академії мистецтв України, 3 народні артисти України, 10 заслужених артистів України, 16 заслужених працівників культури України, 13 заслужених діячів науки і техніки України, 5 заслужених діячів мистецтв України, 9 заслужених працівників освіти України, 1 заслужений працівник вищої школи України, 7 заслужених юристів України, 3 заслужені художники України, 1 заслужений економіст України, 3 заслужені працівники фізичної культури і спорту України, 3 заслужені тренери України, 8 заслужених майстрів спорту України.

Десятки цікавих та суспільно необхідних проектів розробляються і втілюються у життя в наукових лабораторіях, науково-дослідних інститутах та на кафедрах, які активно працюють на теренах університету, серед яких і міжнародний проект «Гірська школа Українських Карпат», що засвідчує високий фаховий рівень прикарпатських науковців не тільки в Україні, але й далеко за її межами: в США, Словаччині, Румунії, Польщі, Кубі.

Започаткований десять років тому з ініціативи професора В.Д.Хруща, він став платформою для вивчення проблем шкільної освіти в гірських умовах. Предметом досліджень науковців обрано не тільки особливості розвитку особистості молодшого школяра в умовах гірського середовища та підготовку педагогів до роботи в освітніх установах гірської місцевості, а й вплив ландшафтної-географічного та етнокультурного середовища на морально-духовне, естетичне, господарсько-трудове, екологічне, природоохоронне виховання молоді. Значний пласт наукових зацікавлень дослідників займають розвідки з проблем використання рекреаційно-оздоровчих можливостей Карпат для фізичного розвитку й охорони здоров'я учнів, покращення безпеки життєдіяльності в горах.

Актуальність проблем розвитку гірських регіонів для багатьох країн стало поштовхом до діалогу прикарпатських науковців із ученими країн-партнерів. Проект «Гірська школа: стан, проблеми, перспективи розвитку» було представлено в Дальтонському державному коледжі (штат Джорджія, США), коледжі Береа та в Центрі досліджень Аппалач (штат Кентуккі, США), в університеті Маршалла, Державному університеті Східного Теннессі. Там же було проведено переговори про співробітництво в галузі дослідження гірських регіонів, укладено угоду про співпрацю з Центром дослідження Аппалач. Інтеграція спільних наукових здобутків та консолідація науковців у вирішенні проблем розвитку гірських регіонів стали підґрунтям для посилення уваги до розуміння актуальності проблем та інспірували проведення зустрічей, симпозіумів, конференцій на міжнародному рівні.

Прикарпатський університет став потужною дискусійною платформою для багатьох науковців, які представили свої здобутки на Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток освітньо-вихованого простору в Карпатах в умовах глобалізації: стан, проблеми, перспективи» (2008 р.) та II Міжнародній спільній українсько-американській науково-практичній конференції «Карпати-Аппалачі: формування особистості в контексті сталого розвитку гірських регіонів» (2013 р.).

За результатами діяльності та успішним втіленням у практику роботи гірських шкіл проект не тільки презентувався на двох міжнародних виставках і неодноразово нагороджувався почесними відзнаками на загальноукраїнському та міжнародному рівнях. Проект «Гірська школа. Стан. Проблеми. Перспективи розвитку» експонувався на Міжнародній виставці «Сучасна освіта в Україні» (2008, 2009, 2013 р.р.), де був відзначений срібною медаллю та дипломами як кращий інноваційний проект у галузі освіти, чим привернув увагу низки країн світу, на території яких є гірські масиви. Створено сайт проекту, що дає можливість бути представленим у міжнародних мережах з питань освіти, науки та культури в гірських регіонах.

Міжнародним центром гір науково-методичний журнал «Гірська школа Українських Карпат» внесено до Міжнародного реєстру як видання, що займається проблемою гір. Авторський колектив проекту визнаний Міжнародною організацією стандартизації (Париж, Франція) та Міжнародною організацією дослідження гір (MRI) (Берн, Швейцарія) експертами з проблем дослідження гір.

З метою популяризації матеріалів дослідження учасниками проекту – професором Юрієм Москаленком та доцентом Інною Червінською – створено «Творчу лабораторію науково-дослідного проекту «Гірська школа», на урочисте відкриття лабораторії були запрошені науковці з України, Польщі та США, які передали багато цікавих матеріалів досліджень американських учених із науково-дослідного Центру досліджень Аппалачських гір в США (Appalachian Studies Association).

Репрезентантом багаторічних наукових пошуків став науково-методичний журнал «Гірська школа Українських Карпат», який у 2013 році отримав статус фахового наукового видання України з педагогічних наук.

Сьогодні Ви отримали черговий номер цього часопису, присвячений ювілейній даті з дня заснування Станіславського учительського інституту, нині – ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Сподіваємось, він стане для Вас джерелом креативних ідей, поштовхом до нових наукових досліджень та творчих здобутків.

